

Núria Feixas

Presidenta del Festival Ésdansa

«El que és important en l'associacionisme, i en tot, és que hi hagi un relleu»

4

Núria Feixas

«El que és important
en l'associacionisme,
i en tot, és que hi hagi
un relleu»

10

L'Editorial

Acadèmia
Catalana
de la Música

9

Què és l'acadèmia
Catalana de la
Música?

12

Quina és la funció
artística dels ateneus?

14

Mapping a
Palafrugell /
El Festival Dona, una
experiència en femení

16

Miquel Duran:
«Ensenyant s'aprèn una
barbaritat»

18

Una nova junta
per una nova era

PUBLICACIÓ SEMESTRAL

CONSELL DE REDACCIÓ: Oriol Jordan
EDITA: Federació d'Ateneus de Catalunya
COORDINACIÓ: Oriol Jordan
REDACCIÓ I CONTINGUT: Oriol Jordan
FOTOGRAFIES: Arxiu FAC i VVAA.

FOTOGRAFIA DE PORTADA: Toni Galitó
DISSENY: l'Apòstrof, sccl
MAQUETACIÓ: Sílvia Vallverdú (vallverducomunicacio2@yahoo.es)
CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: Contextual Serveis Lingüístics
IMPRESSIÓ: Repropap SL
DIPÒSIT LEGAL: B- 46681-2009

Si voleu rebre la revista *Ateneus* adreceu-vos a:
Federació d'Ateneus de Catalunya
Tel. 93 268 81 30
ateneus@ateneus.cat
Plaça Víctor Balaguer, 5, 1r, 08003 Barcelona

24

La Federació
d'Ateneus recull el
Premi Nacional de
Cultura

26

L'Ateneu de la Sénia
és el centre obrer

30

Entrevista a Salvador
Casals i a Pep Morella,
expresident i president
de la FAC

37

Pep Morella:
« Les Delegacions
Territorials han de ser
la Federació de Km0»

39

Post-its

40

Laura Borràs:
«No podem deixar que
la Cultura sigui
sinònim de
precarietat»

44

Josep Callau Quius:
«Un pallasso no és
algú que es pinta la
cara»

Creu de Sant Jordi 2014

Premi Nacional
de Cultura 2019

Entitat d'utilitat pública segons la resolució JUS/675/2013.

Federació d'Ateneus
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Hi col·labora:

Obra Social "la Caixa"

La Federació d'Ateneus de Catalunya agraeix al Centre Cultural de Les Preses, a l'Ateneu l'Aliança del Poblenou, a la Societat Cultural Sant Jaume i a l'Ateneu Barcelonès que ens hagin obert les portes de les seves seus. També volem agrair les col·laboracions de l'Ateneu de la Sénia, del Centre Moral i Instructiu de Gràcia, de la Societat Fraternal de Sant Feliu de Guíxols, i al Casino El Prado de Sitges.

Des d'aquí volem fer una menció especial a la Núria Feixas, per haver-nos enlluernat concedint-nos una estona del seu temps en plena preparació de l'Ésdansa d'enguany. I un agraïment etern al Manel Montañès, en Miquel Duran, i en Pep Callau, que han atès la Revista Ateneus en aquesta edició.

Núria Feixas, presidenta del Festival Ésdansa

«La dansa és una part de les arts escèniques molt desconeguda per al públic en general»

La Núria Feixas (Hostalets d'en Bas, 1990) ens atén al Centre Cultural de les Preses, per transmetre'ns com assumeix el paper de nova directora del festival de dansa. La Núria ens encisa tot explicant-nos com viu aquesta experiència amb intensitat, un esdeveniment que forma part de la seva vida, ja que hi és des de ben petita i hi ha passat per tots els estadis: des de voluntària als estius, fins a la coordinació general i ara a la direcció com a professional. Amb ella, descobrim les claus organitzatives que han dut a l'èxit l'Ésdansa de les Preses, una referència absolutament recomanable per al conjunt d'ateneus que hi tinguin interès.

«L'ésdansa és el festival de la dansa d'arrel tradicional, i per mi és tot un repte assumir-ne la direcció»

Fa ben poc que has assumit la direcció de l'Ésdansa, un festival que ja és referència a Catalunya. Així que, en primer lloc, moltes felicitats! Com encares aquesta nova etapa?

Moltes gràcies! Per mi és tot un repte, a més, en Jordi Fosas, l'anterior director, feia 23 anys que el dirigia de manera molt bona i la idea és fer el canvi sense modificar la línia de treball. Jo ja feia molt de temps que portava el que és la coordinació general i la producció i, per tant, me'l conec molt bé, ja que hi estic involucrada des de ben petita. De fet, amb en Jordi ja treballàvem en una comissió en la qual hi ha gent de tots els àmbits: de la part tècnica, de la de comunicació i el voluntariat —que és una part important del festival—. Continuem treballant amb aquesta comissió, i l'únic que en canvia és la cara visible, la persona que ho lidera.

Per qui no el conegui tant, què és l'Ésdansa?

L'Ésdansa és un festival de dansa d'arrel. És el festival de la dansa de l'arrel tradicional, que és el subtítol que li donem a l'Ésdansa. Aquí treballem amb tres línies d'actuació: la part de formació, on durant aquella setmana fem tallers tant per a nens com per a joves i adults; la part de participació, on la gent pot

venir aquí a aprendre a ballar, i tot el que són les nits participatives, que són el gran reclam d'aquesta part; i finalment, la part de creació, on hi ha des d'esbarts que creen nous espectacles a companyies professionals amb la mirada cap a l'arrel.

Sempre amb un punt internacional.

Sí, des dels seus orígens va començar que venien companyies internacionals. Aquesta és una línia que no hem perdut mai i no volem que es perdi. És molt bonic poder conèixer noves cultures i no només mirar el que tenim aquí. Això t'ajuda a enriquir-te.

Per tant, el festival, clarament, va més enllà de ser un fenomen local.

Exacte, de fet és el que intentem. En l'àmbit internacional, de vegades tens companyies nacionals que fan gira per Europa i un dels llocs on venen és l'Ésdansa.

Com es compagina la tasca de preparar un festival?

Nosaltres organitzem el festival des de la cobertura d'una associació i no comptem amb un superpressupost, això vol dir que podem trobar propostes assequibles

«És molt bonic poder conèixer noves cultures i no només mirar el que tenim aquí. Això t'ajuda a enriquir-te»

per a entitats com els ateneus, segurament perquè ens trobem amb problemàtiques similars, com ara que no tens pressupost per portar una gran superproducció.

Tot i això acostumeu a portar propostes bastant importants que venen de molt lluny.

Sí, el que passa és que en l'àmbit internacional estem en una associació que es diu *Festivals du sud*. Aglutina festivals de tot el nord d'Espanya i del sud de França. És una associació en la qual entre tots posem diners per poder portar aquell grup. Enguany tenim sis grups internacionals. Evidentment, portar-los nosaltres pagant-los els passatges, etcètera, és inassumible per a nosaltres i per a qualsevol festival. Aleshores ells el que fan és estar tres mesos de gira per diversos festivals d'aquesta regió geogràfica. Es tracta de cercar simbiosis d'aquestes, mancomunar-nos.

Amb els grups d'aquí, tenim també tot el que són els esbarts que, com que són amateurs com nosaltres, ja juguem una mica en la mateixa lliga, per dir-ho així. Tota la part de gent més professional és la que se t'emporta una bona part del pressupost, però crec que és molt interessant que hi siguin, i que la gent dels ateneus la pugui veure, per arribar-ho a poder programar en alguna ocasió, encara que els

pressupostos són molt ajustats i les cotitzacions dels artistes (el caixet) de vegades molt elevades.

Però després el festival té molt d'èxit, oi?

Sí, sí! Jo crec que també és anar-ho podent treballar de mica en mica. La dansa és una part de les arts escèniques molt desconeguda per al públic en general i penso que s'ha d'anar treballant i que el públic la conegui i no li faci por anar-la a veure. El festival compleix 37 anys aquest 2019 i des de les Preses crec que hem fet una gran feina i és superinteressant que en molts d'altres municipis es facin coses d'aquestes, que no es quedi tot només a Barcelona [riu].

A la Garrotxa tenim la sort de tenir dos grans festivals, com són l'Ésdansa i el Sismògraf, que treballen amb la dansa, i el públic garrotxí el tenim entrenat perquè miri dansa.

Són propostes que, a més, cultiven el diàleg entorn-natura. Moltes de les activitats les feu a l'aire lliure, i fins i tot algunes de nit.

I tant! Són aquestes experiències que a la gent avui en dia els agrada viure. A les Preses el més fàcil és fer coses en entorns naturals, i com que no tenim gaires espais tancats però sí molta natura, ho aprofitem.

«A la Garrotxa tenim la sort de tenir dos grans festivals de dansa: l'Ésdansa i el Sismògraf, i el públic està entrenat a veure la dansa»

«Durant la setmana del festival, tenim gairebé 200 voluntaris que són amb els que bàsicament es fa el festival»

Per tant, l'Ésdansa també busca innovar, oi?

Ho intentem! Nosaltres ens marquem objectius de quatre anys. Fa dotze anys ens vam marcar l'objectiu de la participació: vam crear tot el que eren les parts participatives del festival, que bàsicament són les Nits d'Ésdansa, que passen entre setmana i fan que la gent vingui a ballar. Van començar ballant-les deu persones, i ara no s'hi cap.

És un èxit, aleshores!

[Riu], Sí! Correcte, la gent ha perdut la por i s'hi ha acostumat! Ara fa vuit anys va començar tota la part formativa, només amb tallers per a nens, i en dos o tres anys vam introduir els adults, i fa tres anys ens hi vam posar amb els joves. La gent cada vegada respon més durant tota la setmana, perquè abans eren els adults que venien un dia i ho provaven... i ara és molt diferent: em reservo la setmana, vinc a les Preses i faig formació. I fa quatre anys vàrem començar aquella part més creativa en què no només fèiem propostes d'arrel tradicional, sinó que també en fèiem de contemporànies amb la mirada a l'arrel. Aleshores, aquest any és el darrer d'aquest objectiu, i es tracta de crear-ne de nous. A veure cap a on enfoquem!

Deu ser una feina inimaginable acabar l'edició i ja començar a pensar en la de l'any següent.

Sí, sí, d'any a any, de vegades, aquest any ja estàs pensant en propostes per a la pròxima edició, o bé t'arriba alguna cosa i com que ja no la pots encabir, la reserves per a l'edició següent.

I per aconseguir això, la participació ha de ser gran. Com us structureu?

Tenim una comissió en la qual som sis o set persones, i on hi ha tota la part de voluntariat. Durant aquella setmana, o prèviament, tenim gairebé 200 voluntaris, des d'algú que ve a posar cadires fins algú que s'està tota la setmana amb un grup internacional fent-li de guia i de referent. Qualsevol cosa que té el grup, es dirigeix a aquella persona. Tots som superimportants i bàsicament el festival es fa gràcies a aquests voluntaris. Gent professional treballant-hi, no som tants. Hi ha coses que sí que les has d'externalitzar, però bona part de la feina la fan voluntaris.

Òbviament, doncs, com dèiem abans, és un fenomen que acaba traspasant el poble, però també fa poble.

Sí, perquè en organitzar-se des de l'associació, hi ha tota la gent que és de l'associació, totes les famílies.

Tenim prop de 160-170 balladors, i totes aquestes famílies s'impliquen en el festival.

L'Ésdansa ha fet escola?

A les Preses tenim l'Esbart Marboleny que té tota la part d'escola, amb nanos des de quatre anys fins al més gran que en té trenta. Estem formant gent, a més que els qui estem al capdavant som bastant joves: el president de Marboleny té vint anys, jo vint-i-nou. Els joves que tenen ganes i que poden, que vinguin i que s'amarin d'això, com ens ha passat a nosaltres. Això t'ho podria explicar jo com qualsevol altre que sigui a Marboleny: des de ben petits ens vàrem posar aquí, hi érem a totes i ens vam amarar d'això.

Hi ha una implicació de base molt fidelitzada doncs!

Jo crec que és el que és important i interessant també en les associacions, i en tot, que hi hagi un relleu. Si ets una persona de cinquanta anys, potser t'és més complicat apropar-te a algú de divuit. Si en tens trenta, és més fàcil, perquè el pots comprendre més: quines són les seves inquietuds, ets molt més proper...

I en el teu cas personal, quan vas decidir implicar-te, que és el que t'hi va moure?

Jo crec que en aquell moment no m'ho vaig ni plantejar [riu]. Tots els que formàvem part hi érem, me n'anava aquella setmana o aquell estiu a fer coses i feina per l'Ésdansa, perquè hi som tots. Així, ho acabaves fent amb els teus amics, jo crec que t'hi acabes trobant

mentre hi vas remant. I hi ha qui s'hi acaba implicant més o menys al llarg del temps, i jo n'he acabat fent la meva professió.

El suport de les institucions és important?

Home, és molt important sobretot en l'àmbit econòmic. Si no tinguéssim aquest ajut, no tindríem el festival que tenim ara mateix. Es poden aconseguir recursos econòmics per altres bandes, però no es pot pagar tota la infraestructura del que és l'Ésdansa. Crec que és molt important que les institucions et coneguin i et valorin, i apostin també pel projecte. Crec que és superimportant fer-nos viables autònomament i intentar no dependre de les institucions.

Teniu algun patrocinador?

En tenim algun, i aleshores també tot el que són els espectacles de pagament, que no ho cobreixen tot ni de bon tros. La societat no està preparada per assumir tant cost per veure cultura, com per pagar el valor que té allò realment.

I això és un problema?

Sí i no. Crec que també és interessant que la gent ho conegui. Si un espectacle val molt, hi haurà molta gent que no se'l podrà permetre, per tant, no el podrà anar a veure. Així que crec que és important que, com més gent ho pugui veure, millor. És com una contradicció de veure que no és viable econòmicament perquè és impossible pagar aquell espectacle amb les entrades, i tot el que comporta darrere, però també és interessant que ho pugui veure com més gent possible.

«Els joves que tenen ganes i que poden, que vinguin i que s'amarin d'això, com ens ha passat a nosaltres»

Som Premi Nacional, també gràcies a tu!

Com veuràs, el número d'aquesta revista té diversos eixos que giren al voltant del canvi de la junta que es va produir el passat 4 de maig, en l'Assemblea General Ordinària. El president de la FAC, Salvador Casals, va donar el relleu de la presidència al nou president, Pep Morella, i a tot el seu equip, que puja amb molta empenta a aquest tren d'alta velocitat que és la FAC.

Un dels primers actes rellevants als quals ha assistit el nou president, és directament herència de tot el treball que s'ha estat fent els darrers anys a la Federació, però també i sobretot des de les entitats i tots els associats, que al final són l'ànima del moviment ateneístic. Aquest acte va ser la recollida del Premi Nacional de Cultura, la màxima distinció del món de la cultura que atorga el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, a través del CoNCA.

Amb aquest reconeixement, que se suma a la Creu de Sant Jordi que ja havíem rebut el 2014, hem descobert una cosa que ja intuïem: la feina diversa que fa cada ateneu a la seva població suma globalment. De vegades, des de les entitats, ens capfiquem en les activitats que estem organitzant i sovint creiem que aquestes no tenen més rellevància que l'àmbit local. Des de la FAC ens hem adonat que totes aquestes aportacions multipliquen si les sumem. I això és justament el que ha percebut el món cultural del país: una realitat cultural amagada a pobles i ciutats que ha polit el seu valor brut i que ha emergit amb molta força durant aquesta darrera dècada.

I això és gràcies a tots, però també gràcies a tu, Helena Picó; fins fa poques setmanes la cap de projectes i serveis de la Federació d'Ateneus; la persona que durant els darrers cinc anys ha atès totes les vostres peticions de serveis, beques, projectes... sempre amb aquell somriure amable i la mirada plena d'energia. L'Helena ens deixa per emprendre altres reptes professionals, i nosaltres no podem fer més que passar el dol i seguir endavant, perquè nosaltres tampoc volem baixar del TGV dels ateneus!

Consell Redactor

Manel Montañès
*Director gerent de l'Acadèmia
 de Música*

Què és l'Acadèmia Catalana de la Música?

D'ençà de la seva fundació per un col·lectiu de músics professionals i concretament des de l'abril de 2017, l'Acadèmia ha anat articulant-se com a entitat que ha d'aplegar tot el sector de la música a Catalunya: músics amateurs i professionals de tots els gèneres, representants de la indústria, promotores, festivals, discogràfiques, representants i mànagers, entitats de gestió, sales de música en viu, així com centres d'ensenyament musical públics i privats, estudis de gravació, crítics musicals i un llarg etcètera de professions i professionals vinculats a la música, amb la idea que sigui el motor per redefinir i articular el sector musical a Catalunya, per tal d'esdevenir interlocutors directes amb l'administració pública i el conjunt de la societat.

Actualment l'Acadèmia **compta amb un centenar llarg d'acadèmics i trenta-cinc entitats representatives del sector afiliades, el que representa un univers de més de noranta mil persones** en el conjunt del territori.

Què fa? Quines activitats? Quina funció?

L'Acadèmia té encomanada la missió d'acompanyar el desplegament i la realització dels objectius estratègics fixats en el Pla Integral de la Música impulsat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Paral·lelament

ha anat definint els espais i les activitats que han de contribuir a projectar-la cap a la ciutadania, accions que responen a uns objectius generals: articular el sector, professionalitzar-lo, prestigiar-lo i fer-lo visible. Com ho fem? A través de grups de treball sobre aspectes concrets. Per exemple estem treballant molt i molt de prop amb l'Administració, tant a Catalunya com amb l'Administració de l'Estat, per tal que les casuístiques que afecten o són específiques del sector de la música, no quedin al marge del que ha de ser l'Estatut de l'Artista.

A banda de la tasca en política cultural, organitzem tres activitats anuals i públiques per tal de projectar la tasca de l'Acadèmia cap al conjunt de la ciutadania: la Invitació a la Música al mes de juny, un acte acadèmic on convidem creadors d'altres disciplines artístiques o a professionals rellevants, per als quals la música juga un paper important en la seva obra o trajectòria professional, ho hem fet amb l'escriptor Jaume Cabré o la coreògrafa Sol Picó.

Els Premis Alícia, que són els guardons honorífics atorgats pel conjunt del sector de la música que l'Acadèmia materialitza a partir d'una primera edició el pròxim setembre a l'Atlàntida de Vic, amb l'objectiu de promocionar els valors artístics, culturals i socials de

Acadèmia Catalana de la Música

la música. I finalment el Fòrum Anual de l'Acadèmia, en el qual s'aborden i es posen a debat, aspectes dels diferents elements que conformen la cadena de valor de la música: educació musical i formació, creació, producció i exhibició, mercats i desenvolupament de públics per a la música... tot aportant informació actualitzada i/o contrastant experiències pròpies amb d'altres de similars que tinguin lloc en altres territoris.

Quina valoració feu de la celebració conjunta del Dia Mundial de la Música?

Molt positiva, òbviament, perquè considerem que els ateneus poden ser els

espais de trobada i relació entre el món professional de la cultura i el de la cultura comunitària.

Quina relació podeu tenir amb els ateneus?

A priori, les possibilitats són enormes. Es tractaria de plasmar en accions concretes i amb un pla de treball conjunt de quina manera podem materialitzar la relació a què em referia en la pregunta anterior. Això demana temps, compromís i reflexió per les dues parts i necessàriament recursos econòmics per desenvolupar-ho.

Com valoreu l'existència dels ateneus al territori?

Els ateneus són instruments centenaris de la cultura popular i cívica catalana. Un instrument magnífic que requereix probablement un esforç afegit per tal d'adequar-se als paradigmes socials i culturals del segle XXI. Una tasca complexa i probablement lenta que s'hauria de realitzar conjuntament amb altres entitats del sector de la cultura com ara l'Acadèmia Catalana de la Música. Per part nostra, serà un plaer contribuir-hi.

publicitat

ENTRADA LLIURE

ATENEUS

LLAVOR DE LLIBERTAT

A

16 de Setembre / 19h

Filmoteca de Catalunya

Plaça Salvador Seguí, Barcelona

Presentació de l'eina per mesurar l'impacte social dels ateneus

Estrena del documental
«Ateneus: llavor de llibertat»

Aperitiu - Copa de cava

Invitacions i confirmació d'assistència: ateneus@ateneus.cat

Organitza

 Federació d'Ateneus de Catalunya

Col·labora

 Generalitat de Catalunya Departament de Cultura

 NOSOTROS

 Diputació Barcelona

 Diputació Tarragona

 Obra Social "la Caixa"

 Filmoteca de Catalunya

Quina és la funció artística dels ateneus?

La funció dels ateneus i casinos és doble

EDUARD GALOBARDES

President del Casino Llagosterenc

Per una banda, i en primer lloc, són un planter i escola tant en el vessant musical com teatral, en les arts escèniques en general, i en les plàstiques. A través del capital físic que representen les instal·lacions, sales, teatres i auditoris, i amb l'ajuda de mitjans personals (escoles de música, grups de teatre, tallers de pintura o fotografia...) donem serveis de formació i oferim vies d'exposició del treball artístic dels nostres conciutadans. La importància d'aquesta activitat transcendeix el fet purament artístic, en la mesura que constitueix una via importantíssima per a la formació de capital social, és a dir, coneixement i confiança entre les persones que realitzen les activitats, de manera que s'enforteixen els llaços de relació i col·laboració en la comunitat. D'aquest planter, de l'aprenentatge, de l'exposició a la comunitat del treball artístic local, sorgeixen vocacions o simplement hores de gaudi i realització personal, però sobretot es posen les bases d'una comunitat amb individus amb una relació més forta i col·laborativa. Aquesta és una característica essencial del moviment ateneista. És una escola de civisme, de participació social que es forja a través de la col·laboració entre individus inicialment motivats entorn del fet cultural.

En segon lloc, aquestes entitats, històricament, hem donat un servei al país en forma de xarxa, amb teatres,

auditoris i instal·lacions de tota mena, que ha portat l'activitat artística arreu del territori. Aquesta activitat i aquest servei s'han prestat fins i tot abans que des dels poders públics es tingués consciència de la necessitat de fer polítiques culturals al servei de la població. Ateneus i casinos, amb els nostres recursos i la nostra gestió, hem portat les arts escèniques professionals, la literatura i les arts plàstiques a les nostres poblacions. Parlem d'un temps sense opció a mitjans de comunicació de masses ni a les facilitats de desplaçament actuals. De resultes d'aquest temps resta un immens patrimoni cultural al servei de l'activitat artística professional, però també una infraestructura humana, més o menys basada en el voluntariat, que programa el fet artístic per tot el territori. Els ateneus i casinos som, per a la indústria cultural d'aquest país, una via d'entrada fonamental cap a tot el territori.

Catalunya té en les entitats un gran actiu, que fa un país artísticament i culturalment molt més ric. I creiem que aquesta riquesa cal preservar-la i potenciar-la. Cal que les administracions i els representants polítics entenguin que cal un finançament suficient per mantenir aquest patrimoni i aquesta gestió al servei de la indústria cultural, l'accés dels ciutadans a la seva realització a través de l'expressió artística i també a favor de la creació de comunitat i la seva cohesió, i sobretot que les entitats, casinos i ateneus, som entitats amb vocació de servei públic, aptes per realitzar l'interès comú tant com les mateixes administracions. Massa sovint, les administracions han tendit a competir amb les nostres entitats, oblidant tota col·laboració, i patrimonialitzant la gestió cultural en detriment i perjudici del finançament i l'activitat d'aquest important teixit associatiu i de tots els beneficis que ens aporta com a societat.

T'imagines un país sense ateneus?

CARLOS PABLOS

President Centre Moral i Instructiu de Gràcia

Imagineu un país sense ateneus? Qui hauria portat endavant i de quina manera hauria estat la cultura, la defensa dels valors, inclús la democràcia? No es pot imaginar.

Cada any que passa veig més clar quina ha estat la nostra funció al capdavant de la societat civil, però sobretot en aquest vessant artístic que tant caracteritza el nostre entorn, millor dit, el nostre món. Els ateneus són plurals, des que van néixer hem viscut diferents segles, i ens ha caracteritzat la diversitat, però sobretot la pluralitat, la pluralitat de pensament, el fet de ser capaços de seure al voltant d'una taula i parlar i dialogar, cosa que últimament estem oblidant a la nostra societat.

Quan penso en tot el que es fa, farem i el que encara està per fer, em sento il·lusionat i amb molta esperança.

Penso en la nostra cultura, i per exemple penso en la dansa, en tots els nostres grups de ball, però sobretot en els nostres esbarts. Tinc una enveja sana quan veig esbarts que funcionen al cent per cent, i continuen fent coses noves i de molta qualitat, però també penso en el que hem perdut pel camí per no saber evolucionar. Potser encara no tot està perdut, perquè gràcies a nosaltres, als ateneus, les nostres danses s'han conegut arreu del món, i hem fet història.

Si analitzem el món coral, per exemple, dins d'aquesta part artística que es fa des de les nostres entitats, veiem que passant per tres segles, XIX, XX i XXI, hem canviat, però ens hem adaptat als nous temps i a les noves formes. Hem continuat sent engrescadors i cada vegada aglutinant dones i homes en diferents maneres d'expressió, totes elles a través del cant, i sempre en el cant coral.

Als ateneus, si no en tots, sí en una majoria, hi ha una expressió artística que és el teatre, que defineix i es dona a conèixer moltes vegades per la bona

manera de fer. Teatre en totes les expressions possibles, amb nenes i nens, gent gran, però, sobretot, amb la diversitat de gèneres, des del musical fins al teatre de text. Autèntics professionals de l'art de Talia han començat als nostres centres en el món de la interpretació. Quin ateneu no fa alguna cosa al·legòrica per Nadal, el que sigui, però sempre dins d'una rigorositat genial. Heu pensat alguna vegada com hauria estat la nostra societat, sense aquesta capacitat creativa i artística, i aglutinadora, que han tingut sempre al llarg de molts anys els nostres ateneus? Pensem una mica.

El teatre del Centre Moral, abans de començar la celebració del Dia del Teatre

MAPPING A PALAFRUGELL!

Divendres tres de maig, dos quarts de deu del vespre, plaça Nova de gom a gom, llums apagats, tothom pendent de la façana del Centre Fraternal. De cop i volta l'edifici pren vida i les finestres s'obren i es tanquen, les parets canvien de colors i el mobiliari sembla sortir per una porta i entrar per l'altra. S'havia donat el tret de sortida al festival Flors i Violes, organitzat per l'Ajuntament de Palafrugell, amb un *mapping* a la façana del Fraternal. Un espectacle que es va repetir diverses vegades aquella nit i la següent, i que va suposar centrar la mirada i les càmeres dels mòbils al Centre. La projecció, que combinava un repàs dels elements i activitats emblemàtics del «Frater» amb ornaments florals, va posar l'entitat en boca de molta gent i va tenir una visibilitat destacada a les xarxes socials.

Com s'ha esmentat abans, l'activitat va ser organitzada per l'Ajuntament, però des del Fraternal ens vam posar a la seva total disposició. En aquest sentit es van aportar els plànols de la façana per poder crear l'escenari virtual que va servir de base per a la projecció. També es van posar les facilitats

logístiques necessàries per permetre el desenvolupament del *mapping*.

Quan se'ns va plantejar la possibilitat de fer el *mapping*, vam veure com aquesta seria una bona oportunitat de mostrar una imatge oberta i amable del Centre, un dels objectius que des de la Junta de l'entitat es persegueix i es treballa des de fa anys, per tal de rejuvenir el teixit social que la conforma. Els *stories* d'Instagram del sector més jove de Palafrugell mostraven amb orgull els vídeos i fotos del Fraternal, i se'n despenia un sentiment de pertinença al poble. D'aquí no se'n deriva cap fet concret, però, creiem, contribueix a crear el clima d'estima cap a l'entitat que pot anar conduint a l'apropament gradual en un futur de nous sectors cap als quals ens volem dirigir. Així és com, amb actes o activitats com aquesta que surten del que és habitual, es poden explorar formes de mostrar una obertura i voluntat d'apropament a més públic, al qual costa apropar-se.

Centre Fraternal de Palafrugell

El mapping que es va projectar a la façana del Centre

EL FESTIVAL DONA, UNA EXPERIÈNCIA EN FEMENÍ DES DE SITGES

El Casino Prado Suburense organitza el Festival Dona, on la temàtica principal és l'art en femení. La idea és donar visibilitat a les artistes dones, llur talent, sensible, punyent, emotiu i proper ha estat massa vegades silenciats.

Aquesta serà la primera vegada que es dugui a terme una experiència com aquesta, durant els dies 6, 7 i 8 de setembre. En aquesta primera edició es prestarà especial atenció a les dones sitgetanes, o que hi tinguin una estreta vinculació.

Amb aquesta filosofia com a referència, l'actriu Mercè Comas, un referent al municipi, és la padrina d'aquest Festival Dona, que comptarà amb un cartell excepcional en aquesta primera edició, amb espectacles on podrem veure l'Anna Barrachina, l'Esther Soto i la Mireia Ros, el grup Les Veïnes, Mercè Comas i Rosa Andreu, Núria Scarp i Mont Plans.

A més a més, hi haurà una taula rodona que tractarà el paper i la situació de les dones a les arts escèniques i les seves vivències, on podrem escoltar totes aquestes actrius, juntes al voltant d'una taula, moderades per l'Eva Martín. Us convidem a omplir el Prado de Sitges durant aquests dies

D'acord amb els acords presos per la Junta Directiva de l'entitat, a més, tots els socis d'ateneus federats a la Federació d'Ateneus que es vulguin acostar a Sitges a gaudir del festival, tindran un 10% de descompte en les entrades d'aquest. Si fan la seva compra per internet, a través del web d'El Prado caldrà aplicar el codi de descompte 'CP1877'!

Carme Artigas,
presidenta del Casino el Prado Suburense

Divendres, 6	Dissabte, 7	Diumenge, 8
<p>INAGURACIÓ DEL FESTIVAL DONA</p> <p>BON VENT I BARÇA NOVA ANNA BARRACHINA</p> <p>19h - Sala del Prado. Abonament lliure.</p> <p>20h - Sala del Prado. Abonament lliure.</p> <p>NO HE ENTRO ESTHER SOTO I MIREIA ROS</p> <p>20h - Sala del Prado.</p>	<p>XERRADA ART EN FEMENÍ</p> <p>La situació de les dones a les arts escèniques i vivències</p> <p>ANNA BARRACHINA MON PLANS ESTHER SOTO MERCÈ COMES ROSA ANDREU</p> <p>Moderada Eva Martín</p> <p>10h - Sala d'Actes. Inauguració i debat. Abonament lliure.</p> <p>GALLI-MATIES I LES VEÏNES</p> <p>20h - Sala del Prado.</p> <p>VIDA DE PEIX MERCÈ COMES I ROSA ANDREU</p> <p>21h - Sala del Prado.</p>	<p>VERMUT SONDIA I NÚRIA SCARP</p> <p>12h - Sala del Prado. Abonament lliure.</p> <p>19h - Sala del Prado.</p> <p>SEMBLA QUE RIGIU MONT PLANS</p> <p>20h - Sala del Prado.</p> <p>21h Cloenda Festival Dona</p>
<p>ADONAMENT PER A TOTS ELS ESPECTACLES Fins el 30 de juliol: 50€. De l'1 al 31 d'agost: 30€ A partir de l'1 de setembre s'ofereixen entrades adonament.</p> <p>ENTRADA INDIVIDUALS Fins el 31 de juliol: 50€. De l'1 al 31 d'agost: 30€ A partir de l'1 de setembre: 20€ Hasta l'10% de descompte en entrades i abonaments. Verba d'abonament i entrades a www.casino Prado.com</p>		

Programa del Festival Dona

Miquel Duran: «Ensenyant s'aprèn una barbaritat».

En Miquel Duran és *El Pintor de les Preses*, una de les persones més emblemàtiques d'aquesta localitat de la Garrotxa, a través de la qual, des de la *Revista Ateneus*, hem tingut l'oportunitat de descobrir el seu ateneu, el **Centre Cultural**, on dirigeix l'**Escola de Plàstica**, que enguany fa trenta anys, carregada d'història i de records. En Miquel és una persona oberta i de confiança. Com a amfitrió, també ens ha ensenyat com va dissenyar els actuals gegants de la vila i el seu *sancta sanctorum*, l'estudi privat, en una casa des d'on s'albira tot el poble.

Sou president Honorífic de l'Ateneu de les Preses, el Centre Cultural, i a més a més sou la persona responsable de l'Escola de Plàstica, que enguany fa 30 anys. Sou història viva, com ho heu viscut?

Estupendament bé! Ara més que potser abans, perquè quan vam començar amb l'escola érem més nens que adults, ja que a primària abans no hi havia cap assignatura relacionada amb aquesta matèria. Sortosament ara faig més adults que nens.

Com és que preferiu adults?

Perquè l'adult té més ganes d'aprendre, i jo d'ensenyar! Treballar amb nens és fantàstic, però hi ha alguns que els pares els feien venir per obligació, o perquè un

amic també hi venia... els que hi ha ara són uns entusiastes del dibuix, això sí.

Què és el que heu anat fent durant aquests 30 anys de presència al municipi?

Vam començar de manera molt senzilla, fent dibuix, pintura plàstica i amb la incorporació d'algun adult la cosa va anar canviant. Hi ha una cosa que és única a la comarca de la Garrotxa, i som els únics que la fem: diorames, o sigui, pessebres. Això va sorgir de la voluntat de tenir quiets els nens, que aleshores en tenia una vintena a la classe i els volia incentivar i donar-los alguna cosa que potser feia més per a ells. Ho vaig trobar amb els diorames, que van despertar la curiositat des del primer moment.

Com és la relació amb el Centre Cultural?

El Centre va néixer per la voluntat de fer teatre. Es va muntar una associació cultural i vaig sortir escollit president de l'assemblea que vàrem fer. A partir d'aquí, jo que soc pintor, ja feia una mica de tot: la pintura, la literatura, l'arquitectura i el teatre, on feia d'actor, de director, d'escenògraf, de coreògraf...

Gràcies a l'Ajuntament de les Preses vam fer una ampliació del teatre. Ara el tenim fantàstic, amb una llotja i tot. D'aquí va anar derivant en muntar més seccions. Una de les noves seccions que

va aparèixer va ser l'Escola de Plàstica. La Junta del Centre i l'Ajuntament varen estar d'acord a autoritzar-la si la dirigia jo, i mira, aquí estem!

Quanta gent participa en l'escola?

Abans fèiem de dilluns a dissabte, però era una mica massa i ara fem fins divendres, i tinc 10 o 12 persones. Si agafem la relació de la gent que ha anat passant, n'hi ha moltíssima. Hi ha una noia que va començar amb 12 anys i ara ja en té 40. També n'hi ha que fa 14 o 15 anys que els tinc, i com que els encanta, van continuant.

Entenc que després de 30 anys i veient la procedència de la gent que ha passat per aquí, l'escola sobrepasa l'àmbit local, oi?

Per descomptat. Passa també amb el Marboleny, el futbol... passa amb totes les activitats que fem aquí que estan obertes i aleshores ens ve gent d'arreu. A tot arreu dels poblets de la Garrotxa hi ha poliesportius, centres culturals... però aquí al Centre Cultural fem fins a 21 activitats ara mateix, i això fa que gent de la comarca vingui fins aquí. I ens va bé per fer que el Centre, l'edifici en si, rendeixi.

21 activitats, és una bona referència!

Ball, teatre, ioga, música, gimnàs, gegants, grallers, la mateixa escola de plàstica,

acollim els historiadors que venen a buscar documentació antiga d'aquest poble mil·lenari, que ja té documents datats del 922. De fet, quan muntem quelcom ja no ens fa falta cap altaveu al poble més que el boca-orella. A mi, com m'agrada tant ensenyar i que la gent tingui ganes d'aprendre, és fabulós.

Però us acompanya algú?

No, no, l'escola la porto jo tot sol, perquè en ser un poble tan petit no dona per a més. Està malament que ho digui jo, però aprofitem que soc una persona bastant preparada en pintura, escultura, pessebrisme; en fi, moltes disciplines. Tinc una bona trajectòria, però m'he d'adaptar bé a cada persona, perquè a la mateixa aula un està fent una aquarel·la, el del costat restaurant un moble, l'altre una peça de pessebre...

Sou clarament l'ànima d'aquesta Escola de Plàstica. Què passarà quan us retireu, doncs?

Ho tinc tot pensat. Tinc la gran sort que durant aquests anys he tingut alumnes extraordinaris que estan donant classes a diversos llocs. Fins fa poc en tenia una que ara me l'han pres per dur-la a dirigir una escola de belles arts. Fixa-t'hi: l'han vinguda a buscar aquí, poca broma. El dia que jo marxi, hi haurà relleu segur.

Ja ho veig!

És important tenir iniciativa i muntar coses, però és molt més important la continuïtat. He vist com a molts llocs, en plegar el president, la cosa s'ensorrava. Seria una llàstima perdre-ho. Jo m'he anat fent gran aquí i he après moltes coses, perquè ensenyant s'aprèn una barbaritat. A casa meva hi vaig posar la primera tele, ràdio, bicicleta... els que venen al darrere ja ho tenen tot. Els meus

alumnes m'obliguen a tenir contacte amb el dia a dia, i em mantenen jove!

Teniu també un llibre editat amb pintures de la Garrotxa, oi?

Sí, i vaig estar un any i mig per fer-lo! Vaig haver de fer 7.000 km en cotxe per recórrer els 55 pobles. Pensa que la Garrotxa no és molt gran, però vaig haver de fer moltes sessions. Això ho vaig fer als anys vuitanta, ara fa tres o quatre anys en vaig publicar un altre, i una poeta del poble em va batejar com *El Pintor de les Preses*.

Home, és un reconeixement!

Sí, m'han dedicat una sardana i tot! Ara hi han posat lletra. Jo agraeixo molt, com a persona oberta que soc, tot aquest afecte de la gent. M'he involucrat molt amb la gent, de vegades acabes fent de psicòleg escoltant-la, i quan veus que t'aprecien i et valoren és molt agraït.

Una nova junta per una nova era

La Federació d'Ateneus de Catalunya va renovar oficialment la seva Junta Directiva el passat 4 de maig, en un superdissabte a la Societat Cultural Sant Jaume de Premià de Dalt. La maratoniana jornada ateneística cloïa també el 6è Congrés d'Ateneus de Catalunya, amb la votació de les conclusions al matí, i l'Assemblea General Ordinària de renovació de junta a la tarda. D'aquest conculau, en va sortir escollit un nou equip liderat pel sentmenatenc Pep Morella.

Foto de família de l'Assemblea General Ordinària, amb els membres de la nova junta directiva

« Casals i la seva junta s'han preocupat d'acabar el seu mandat procurant un relleu a l'alçada »

Amb experiència i coneixement de què és i com funciona la Federació d'Ateneus de Catalunya, així s'ha fet el relleu, tranquil, sota el comandament de l'expresident de la FAC, Salvador Casals, durant els darrers mesos. Casals i la seva junta s'han preocupat d'acabar el seu mandat de vuit anys (2011-2019) procurant un relleu a l'alçada i que entrés amb un cert coneixement del funcionament intern de FAC. És per això que algunes de les persones que ja havien mostrat interès per presentar-se com a membres de la nova junta, han estat convidats a assistir a algunes d'aquestes reunions, per començar a agafar rodatge.

Aquesta ha estat la manera perquè el nou equip, encapçalat per Pep Morella, de la Societat Coral Obrera La Glòria Sentmenatencs, de Sentmenat, s'ha pogut afegir al «tren d'alta velocitat», en paraules del mateix Morella, que és la Federació d'Ateneus. Un projecte que va sobre rodes, però que necessita al timó algú que se'n preocupi i, sobretot, que tingui una visió i un sentit global de tot el moviment.

Morella estarà acompanyat al seu equip per Emma Escolano (Societat Cultural Sant Jaume, de Premià de Dalt) com a vicepresidenta, Esteve Torrent (Centre Moral d'Arenys de Munt) com a secretari, Ricard Julià (Centre Cultural de Sant Vicenç de Sarrià) com a tresorer, i els vocals Carme Artigas (Casino El Prado Suburense de Sitges), Marcel Esteve (Societat Casal La Principal de Vilafranca del Penedès), Josep Maria Ferran (Ateneu de Tarragona), Carlos Pablos (Centre Moral i Instructiu de Gràcia), Pilar Firmas (Casino del Centre de l'Hospitalet de Llobregat) i Oriol Hosta (Lluïsos de Gràcia).

Entre els objectius d'aquest nou equip en destaquen la recerca de la territorialització. En aquesta junta hi haurà la presència de Josep Maria Ferran, de les comarques tarragonines. La voluntat és de poder aconseguir que la Junta de la FAC tingui membres també de les comarques gironines i de ponent. En aquesta línia, Morella aposta molt clarament per «seguir implantant el model de Delegacions Territorials» i per aquesta sensació de «cultura de proximitat» que donen. Les Delegacions Territorials

SUBSCRIU-TE A LA REVISTA

Federació d'Ateneus de Catalunya
Revista ATENEUS

Plaça Víctor Balaguer, 5, 1r
08003 Barcelona

www.ateneus.cat

Preu
subscripció
anual (2 números)
10€

com a primera instància de contacte amb la FAC, perquè també són FAC. I fórmules alternatives allà on no arribi la Delegació.

La nova junta i el seu president estan molt compromesos amb aquest punt. Tant és així que recollint el guant de la tasca de l'equip de Salvador Casals, es vol aprofundir en les visites a entitats, la millor eina de totes per conèixer de primera mà les problemàtiques i les inquietuds de les nostres entitats, i oferir-los algun consell o solució. Això permetrà també seguir teixint una xarxa que permeti a la Federació estendre encara més els seus tentacles en aquelles comarques on encara no és present, descobrint noves entitats i establint-hi contacte.

L'ampliació de la carta de serveis, però sobretot, fer extensiu el coneixement de l'existència d'una ara ja amplíssima cartera de serveis que ofereix la FAC al global dels ateneus, és un altre dels punts que l'equip de Pep Morella vol abordar. No tots els ateneus fan

servir els serveis i les promocions de la FAC, i d'entre aquests, no tots tenen coneixement que la Federació té aquesta oferta, malgrat les comunicacions periòdiques que reben.

I, finalment, la Xarxa de Teatres d'Ateneus de Catalunya (XTAC). El nou president va posar l'èmfasi durant l'Assemblea que el va escollir en la necessitat d'enfortir la XTAC, que passa per ser la xarxa de teatres més gran de Catalunya, una dada que és molt desconeguda tant pels grans mitjans com pel públic en general, i també per molts ateneistes.

Un nou equip per encarar l'horitzó dels pròxims quatre anys. Pep Morella i la seva junta tenen el compromís, seguint la línia de l'equip anterior, de fer que aquest tren d'alta velocitat segueixi amb la velocitat de creuer i no descarrili, aprofundint en tots aquests aspectes i un de més que la FAC s'ha autoimposat: les conclusions del Congrés.

Voleu rebre la revista Ateneus al vostre domicili?

Federació d'Ateneus
de Catalunya

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

DADES PERSONALS

Nom i Cognoms .....

Domicili .....

Codi Postal .....

Població .....

Telèfon .....

Correu electrònic .....

SUBSCRIPCIÓ ANUAL: 2 números 10 € Data de subscripció: .....

FORMA DE PAGAMENT: Ingrés a CaixaBank: 2100-0835-12-0200364124

Retalleu i envieu aquesta butlleta o descarregueu-vos aquest formulari a www.ateneus.cat i envieu-lo a comunicacio@ateneus.cat

En compliment del que disposa l'article 5 de la Llei Orgànica 15/1999 de 13 de desembre de protecció de dades de caràcter personal, «Federació d'Ateneus de Catalunya» informa que les dades de caràcter personal que ens proporcioni quan empleni el formulari, es recolliran en un fitxer de la seva titularitat, amb la finalitat de fer-li arribar la revista Ateneus, així com per a remetre-li informació relacionada amb aquesta entitat que pugui ser del seu interès. Així mateix informem que podrà exercitar els drets d'accés, rectificació, oposició i cancel·lació de les seves dades, d'acord a la legislació vigent en matèria de Protecció de Dades de Caràcter Personal, dirigint-se a la adreça postal o electrònica que consta en aquest document.

**SUBSCRIU-TE
A LA REVISTA**

**Preu
subscripció
anual (2 números)
10€**

Federació d'Ateneus
de Catalunya

CONEIX L'EQUIP!

PRESIDENT

Pep Morella i Murcia

*Nascut el 1963 a Barcelona.
De la Societat Coral Obrera
La Glòria Sentmenatena,
de Sentmenat.*

Voluntari des dels 18 anys en activitats de lleure, cultura popular i moviments veïnals.

Gestor cultural vocacional, en l'actualitat segueix amb la mateixa il·lusió, però dins de les àrees de gestió de

projectes socials i de lleure, la colla gegantera i la programació del teatre.

Secretari de la Societat Coral Obrera La Glòria Sentmenatena.

VICEPRESIDENTA

Emma Escolano i Juanola

*Nascuda el 1963 a Barcelona,
amb arrels a l'Empordà.*

*De la Societat Cultural Sant
Jaume, de Premià de Dalt.*

Agent cultural independent i programadora, figurinista i ambientadora de teatre, TV, cinema i circ, treballa al Circ Cric i ha estat regidora fins al 2019 de Cultura i Arts Escèniques, Joventut i Festes a l'Ajuntament de Premià de Dalt.

Vinculada als centres d'esplai i als ateneus des de menuda, membre de diver-

ses associacions culturals, dirigeix el teatre al Casal de la Gent Gran de Premià de Dalt i als Ateneus El Casal i La Massa de Vilassar de Dalt amb diferents grups de teatre amateur.

El 2015 va ser escollida presidenta de la Societat Sant Jaume, càrrec que ocupa en l'actualitat.

SECRETARI

Esteve Torrent i Fontbona

*Nascut el 1988 a Arenys de
Munt.*

*Del Centre Moral d'Arenys
de Munt, d'Arenys de Munt.*

Treballa com a arquitecte i també de tècnic de joventut municipal.

Ha estat vinculat en el món ateneista des de ben petit participant de grups infantils de teatre, d'esbart, Pastors...

Va fer de monitor de l'escola de teatre del Centre Moral d'Arenys de Munt i va dirigir el grup de teatre de l'entitat del 2012 al 2016.

El 2015 és escollit president del Centre Moral, càrrec que ocupa fins a l'actualitat.

TRESORER

Ricard Julià i Capdevila

Nascut el 1953 a Barcelona.

*Centre Cultural de Sant
Vicenç de Sarrià, Barcelona.*

És tresorer del Centre Cultural Sant Vicenç de Sarrià i té el mateix càrrec a la Federació d'Ateneus de Catalunya.

Vinculat al món associatiu des de molt jove com a membre del Moviment Escolta i Guia, antic secretari general de Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi de Catalunya, promotor de la Taula de Joves de Catalunya i primer president

del Consell Nacional de Catalunya, l'any 1979.

Vinculat al moviment ateneístic, responsable del Centre Cultural de Sant Vicenç de Sarrià, participant en les activitats del món coral a l'Orfeó Sarrianenc i al teatre amateur, com a membre del grup de teatre Hi Som Tots del Centre de Sarrià.

VOCAL

*Carme Artigas
i Ojeda**Nascuda el 1966 a Sitges.**Del Casino Prado Suburense,
de Sitges.*

Estudis en Ciències Empresarials.

Diplomada en Finances i Direcció Bancària.

Assessora financera Europea (EFPA).

Professió: financera, empleada de banca durant 32 anys.

Membre de l'Associació Els Pastorets de Sitges (En actualitat).

Patrona de la Fundació Cultural i Esportiva Casino Prado Suburense (6 anys).

Membre del Consell de Cultura de l'Ajuntament de Sitges en representació del Casino Prado (4 anys).

Sòcia del Casino Prado des de fa 52 anys, 10 anys a la Junta Directiva: tesorera, vicepresidenta i actualment presidenta del Casino Prado.

VOCAL

*Carlos Pablos
i Salinas**Nascut el 1954 a Zaragoza.**Del Centre Moral Instructiu
de Gràcia de Barcelona.*

Actualment jubilat, va treballar a la banca durant més de 40 anys.

Vinculat al món de l'associacionisme cultural des de 1979, amb el Grup de teatre del Centre, participant en totes les activitats de l'entitat.

Va dirigir el Grup de teatre del Centre durant més de 25 anys, i és un dels creadors

de l'actual taller de teatre per a nenes i nens, director de teatre, actor i també director de Els Pastorets que cada any es fa al Centre.

El 2008 va ser escollit president del Centre Moral de Gràcia, càrrec que ocupa fins a l'actualitat.

Sempre disposat a treballar amb voluntat de servei als altres.

VOCAL

*Pilar Firmas
i Muray**Nascuda el 1949 a
l'Hospitalet de Llobregat.**Del Casino del Centre, de
l'Hospitalet de Llobregat.*

Llicenciada en Història de l'Art i conservadora del museu d'Història de l'Hospitalet fins a l'any 1999.

Va entrar a col·laborar amb el Casino l'any 2002 per organitzar visites culturals a exposicions i museus. L'any

2004 va passar a formar part de la Junta Directiva amb la mateixa tasca i des del 2016 porta la Secretaria de l'entitat.

VOCAL

*Marcel Esteve
i Robert**Nascut el 1964 a Vilafranca
del Penedès.**De la Societat Casal La
Principal de Vilafranca
del Penedès.*

Formació: Geografia i Història i Administració Pública.

Treballa en la gestió dins de l'àmbit sanitari.

Sempre ha estat associat al Casal. També ha participat en diferents entitats cívi-ques, de cultura popular i de

promoció del patrimoni de Vilafranca del Penedès.

Vicepresident de la Societat La Principal-Casal de Vilafranca i membre de la junta de la seva Secció Esportiva.

VOCAL

*Josep Maria Ferran i Torrent**Nascut el 1957 a Reus, fill de l'Aleixar.**De l'Ateneu de Tarragona, de Tarragona.*

Mestre, assessor psicopedagògic (EAP) i professor d'institut i orientador educatiu.

Ara mateix està jubilat i manté el compromís amb el Departament d'Ensenyament en la investigació educativa i amb el suport a les famílies.

President del Centre d'Estudis del Priorat, sots president

del Centre d'Estudis de Santa Maria de Vallclara de Cabaces.

Vocal de l'Ateneu de Tarragona, vocal de la Federació Catalana de la Federació Catalana de Voluntariat Social i realitzador de dos programes de ràdio mensuals, a les emissores de Falset i de Móra la Nova.

VOCAL

*Oriol Hosta i Rovira**Nascut el 1959 a Gràcia, Barcelona.**Dels Lluïsos de Gràcia, de Barcelona.*

Soci d'A Tot Drap, associació de Sant Pol de Mar que promou la conservació i la difusió del patrimoni marítim.

Arquitecte tècnic i constructor.

Soci dels Lluïsos de Gràcia des de l'any 1967, vinculat a diferents seccions de l'entitat, va ser escollit president de l'entitat el setembre del 2010 i ho va ser fins al novembre del 2018.

També és delegat territorial de la FAC a la ciutat de Barcelona.

Els nous membres de la junta directiva de la Federació d'Ateneus

La Federació d'Ateneus recull el Premi Nacional de Cultura

El passat dijous 4 de juliol, el president de la Federació d'Ateneus de Catalunya, Pep Morella, recollia en nom de tots els gairebé 180 ateneus «que des de la Sénia fins a Cadaqués, passant per Vilaller, estan repartits per totes les comarques de Catalunya i fins i tot també a la ciutat de Madrid», el Premi Nacional de Cultura 2019 com a president de la Federació, en una gala celebrada al Teatre l'Artesà del Prat de Llobregat i davant d'un públic entregat i ple d'ateneïstes, que havien anat a fer pinya i a rebre un reconeixement a la trajectòria de treball de tants anys des de les entitats.

Morella, en el seu discurs, va posar en valor la diversitat del món ateneïstic, representat en múltiples denominacions, «un ateneu, una societat, un casal, un centre, un club, un foment...», que

representen perfectament la idea de la cultura de proximitat. El president de la FAC va remarcar la necessitat també de potenciar la Xarxa de Teatres d'Ateneus de Catalunya —un projecte que, amb només 4 anys d'existència, ja compta amb més de 40 sales i 14.000 butaques, que apropen les arts escèniques, professionals i amateurs, a tot el territori—, i el treball que es fa des de l'equip tècnic.

QUÈ ÉS EL PREMI NACIONAL DE CULTURA?

El Premi Nacional de Cultura és la distinció de més rang que existeix a la cultura catalana, i s'entrega a les persones, entitats o institucions de qualsevol àmbit territorial que siguin mereixedores d'un reconeixement institucional per la seva contribució singular a la cultura

catalana i al seu enaltiment, valorant-hi preferentment l'excel·lència, la innovació, la trajectòria i la projecció, i tenint present la seva contribució durant l'any anterior al de la concessió.

A més de la Federació, la Generalitat, a través del CoNCA, també ha distingit amb el Premi Nacional de Cultura diverses personalitats i entitats que han merescut també aquesta consideració. La llista completa és la següent: Federació d'Ateneus de Catalunya, Maria Bohigas (editora i traductora), Jaume Cabré (escriptor), el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Litterarum Móra d'Ebre · Fira d'espectacles literaris, Josefina Matamoros (artista), el Museu de Lleida, Clara Peya (compositora i intèrpret), Josep Ponsatí (escultor) i Carme Rusalleda (xef).

El president Pep Morella rep el Premi Nacional de Cultura en nom de la Federació d'Ateneus. Autor: Lourdes Aguirre (davidruano fotografia)

EL VÀTER NO ÉS UNA PAPERERA

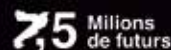
ESTEM CREANT UN ~~MONSTRE~~

CADA COP QUE LLENCEM AL VÀTER TOVALLOLETES, COMPRESSES, TAMPONS,
BASTONETS PER A LES ORELLES I PRODUCTES HIGIÈNCIS D'UN SOL ÚS, ESTEM CREANT UN MONSTRE
QUE **EMBUSSA CANONADES**, ESPATLLA DEPURADORES I **CONTAMINA EL MEDI AMBIENT.**
I AIXÒ NO ÉS CAP PEL·LÍCULA.

PROVOCA
8 DE CADA 10
EMBUSSAMENTS
DE CANONADES

GENERA **1.000**
MILIONS D'EUROS
ANUALS DE DESPESA
PÚBLICA A LA UE

AFECTA
GREUMENT LA
FAUNA MARINA

L'Ateneu de la Sénia és el Centre Obrer

Des de l'any 1901, aquest bastió cultural del Montsià, a les Terres de l'Ebre, ha sobreviscut al pas del temps no sense haver patit algunes vicissituds derivades de la Guerra Civil, una situació que l'equipara al patiment de molts altres ateneus del país. De l'ateneu i del seu lloc al país en parla la seva presidenta, Marta Martínez per la Revista Ateneus.

Autora:
Marta Martínez,
presidenta del Centre
Obrer de la Sénia

Penso en la il·lusió amb què es va iniciar la construcció d'un local per a la gent jove on hi havia un terreny adjunt a un patí al mig del poble. Estem parlant de principis del segle xx.

Penso en el disgust que la mateixa gent va tenir quan es va requisar aquest local simplement perquè la gent que hi acudia, a banda de gaudir de la lectura, del ball, de la poesia, parlava del que passava pel món, més o menys com encara es fa ara.

Penso de nou en la il·lusió que aquella gent vella va tenir quan varen poder gaudir de la casa (any 2000), quan es va poder aconseguir un reconeixement institucional del dret a la propietat que els seus pares/mares i ells/es varen obtenir en gaudir no només de la possessió si més no del domini de ple dret.

Tot comença a rodar bé. La casa està oberta, la música hi sona, el cafè s'activa i el moviment de les culleretes dintre de la tassa és un fet al qual t'acostumes ràpidament.

Parlem d'un reconeixement institucional perquè s'aconsegueix la rehabilitació d'aquell antic edifici

que durant mots anys s'havia tractat molt malament. La renaixença del local s'inicia per quatre motius: l'adquisició de la seva propietat per part dels socis/es; la cessió de l'ús de part de l'edifici per a l'Agrupació Musical Senienca; la inscripció de l'entitat a la Federació d'Ateneus i la rehabilitació aconseguida amb la subvenció de la Generalitat i de l'Ajuntament de la Sénia. Tots i cadascun d'aquests motius no pot anar sol sense l'altre, tenint en compte que eren els requisits indispensables perquè tot comencés a rodar bé.

Rondàvem la celebració del Centenari de l'Agrupació Musical Senienca (any 2004) i socis/es de les dues entitats es preguntaven perquè la casa del Centre Obrer no podia servir per cobrir les seves necessitats culturals i socials.

L'Agrupació Musical Senienca és una entitat sense ànim de lucre vinculada al món de les bandes de música, tradició que ve del País Valencià i que aplega a les nostres Terres de l'Ebre amb molta força des de finals del segle XIX

El Centre Obrer és una entitat també molt antiga vinculada al món de la cultura i de les activitats de

Visita del president de la FAC, Pep Morella, a l'entitat

caràcter social, tot i que traumatitzada per la pèrdua del seu estimat local i un cop recuperat, en fase de reconstrucció per les tres generacions de famílies que van lluitar per fer-ho possible.

Les necessitats, com no podria ésser de cap altra manera, posen a les dues entitats dintre del mateix joc de dames per jugar les fitxes de la millor manera possible. L'entitat musical hi troba un lloc per treballar i tirar endavant molts projectes, fins al punt d'aconseguir ésser escola reconeguda.

L'Ateneu cedeix part del seu lloc per assolir donar contingut i presència a la casa. És necessari que hi hagi una recuperació íntegra del seu cos social. Comença la campanya d'inscripcions de socis/es.

Avui, quan miro el llistat de socis de cadascuna de les entitats, m'adono que hi ha moltes persones que participen en ambdues, tot i que en el cas de l'entitat musical la representació familiar es fa pel pare o la mare d'una determinada família. En canvi, quan observo la llista de socis/es de l'Ateneu no em costa gens percebre que la reducció de famílies participants és un fet, però el nombre de membres que hi pertanyen de cada família és increïble, doncs s'hi troben tots els

seus membres: iaïos/es, pares/mares, fills/filles, nets/es, tiets/es, padrins/nes. TOTS.

Existeix al Centre Obrer un esperit de conservar l'entitat costi el que costi. Ens consta el sacrifici de moltes famílies per participar econòmicament i socialment en l'entitat, la seva ambició de no tornar a perdre allò que se'ls va negar durant molt de temps els fa sentir la necessitat de lluitar per ell. Lluitar per ell és aconseguir que hom tingui necessitat de fer seva la casa i participar en la cultura que s'hi genera. Aquest boca a boca que l'associat gestiona ha donat lloc a l'increment dels seus membres, o millor dit, de famílies senceres que hi formen part.

Un dels exemples més clars que ha permès activar el Centre Obrer, i que en definitiva ha estat promogut pel boca a boca del seu associat, és la recuperació del cinema del Centre Obrer, amb la compra de la màquina i la pantalla per obrir la sala magnífica de l'Auditori a tothom que vulgui gaudir d'una bona butaca, un bon cafè i, sobretot, de molt bona companyia.

Perquè la companyia que t'hi puguis trobar a la sala o en sortir al bar és el teu veí o veïna, aquell amic o amiga amb qui jugaves de petit, o fins i tot el senyor

o la senyora que et porta la compra del mercat a casa, o el regidor de Cultura de l'Ajuntament, que acudeix per trobar-se amb la seva gent. Som un poble petit, no ho oblidem.

Però no tota l'activitat té lloc a l'Auditori, si més no es configura al seu costat un bar d'uns 260 m2 on és tradicional fer el vermut abans del dinar, o el cafè de després, seguit de la corresponent partideta del guinyot per veure qui canta les quaranta amb la sota i el rei.

La tradició genera aquesta petita passió per la casa i l'entitat, però menys podríem aconseguir si no fos per la generositat i dedicació que molts regidors i alcaldes del municipi ens han ofert. I no passa tot pels diners, que és clar que és important, sinó que també es desplega de les ganes i necessitats d'obrir l'Auditori per realitzar activitats municipals que permeten donar vida al centre del municipi i no ésser necessari sortir per la rodalia.

Aquesta activitat municipal, que en certa manera s'hi desenvolupa, té per contrapartida el fet de fer molt més fàcil conservar l'edifici, permetent rebre bonificacions encarades a no haver de pagar més d'un 20% de l'Impost de Béns Urbans, o fins i tot permetent fraccionaments d'altres taxes municipals.

No queda altra que treballar més per l'Ateneu i assolir de manera definitiva la plena tranquil·litat que el lloc està dissenyat per fer cultura. Ara bé, la inquietud no està al marge de la il·lusió que es té, perquè hom sap que cal atreure els hereus i hereves d'aquest tipus d'associacionisme, cal promocionar aquesta manera de fer cultura i és indispensable arribar a tothom.

Jo confio, com a presidenta del Centre Obrer, que les expectatives deixen de ser-ho, que la Federació d'Ateneus ens doni un bon cop de mà, com sempre ha fet, ja que la força i la base social que hi ha al seu entorn és un brillant que no es pot perdre, i ara més que mai.

publicitat

La Trobada Nacional d'Ateneus

TÀRREGA
18 i 19
D'OCTUBRE
DE 2019

Un espai de convivència entre les persones que formem part dels ateneus.

PRE PROGRAMA:

- Projecció del documental «Ateneus: Llavor de llibertat».
- Visita cultural a Tàrraga, Ruta Pedrolo.
- Dinar.
- Joc participatiu entre ateneus, i premis!
- Presentació de conclusions del 6è Congrés d'Ateneus de Catalunya.

i moltes altres coses!!!

Hi ha la possibilitat d'hotel per passar tot el cap de setmana a Tàrraga.

Autocars gratuïts des de Barcelona, Reus i Girona.

Informa't al teu ateneu o a www.ateneus.cat

 Federació d'Ateneus de Catalunya

DELEGACIÓ TERRITORIAL DE LES TERRES DE PONENT
 Federació d'Ateneus de Catalunya

L'ATENEU ES CASA TEVA!

Entrevista a Salvador Casals i a Pep Morella, expresident i president de la FAC

Una torxa i una tablet, tradició i modernitat per fer el relleu -simbòlic- entre els dos presidents de la FAC, el sortint, Salvador Casals, i l'entrant, Pep Morella. Els hem reunit tots dos al Casino l'Aliança del Poblenou per tenir una estona de conversa sobre com veuen la federació que ha deixat l'un, i com l'encara l'altre. Una conversa molt interessant i en exclusiva per la Revista Ateneus que ens impregna de saviesa ateneística

Text: Oriol Jordan

Evocant tradicions folklòriques culturals catalanes, els dos presidents es passen el relleu simbòlic amb una torxa

«Si la Federació hagués quedat tancada en ella mateixa, no hauríem avançat com ho hem fet»

Entrevista a Salvador Casals i a Pep Morella, president i president de la FAC

Salvador, vuit anys a la Federació. Sembla que durant aquest temps, aquesta ha fet un salt important endavant, no només en nombre d'ateneus federats sinó també en qualitat i visualització. Quin balanç en fas?

Salvador Casals: Bé, clarament, un balanç positiu. L'altre dia en parlàvem en el sopar de relleu de juntes, on la Núria Font va destacar que havia estat una suma de moltes coses. No només hi ha mèrit de la Junta en si, sinó en el fet que en un moment determinat coincideixen un equip tècnic molt potent encapçalat pel Jordi Casassas, amb una Junta, que, suposo que sí, el mèrit que tenim és el de saber identificar necessitats que té el nostre col·lectiu en el seu moment i saber-les orientar.

Segurament, si m'haguessin preguntat al cap de dues setmanes o mes i mig quan vam agafar el projecte fa vuit anys, sobre cap on volíem anar, com havia de ser la Federació, què necessitava... segur que teníem alguna idea, però no teníem la visió que ara sí, amb

la perspectiva dels vuit anys, hem anat adquirint, i el fet de poder identificar què és el que volíem fer, què és el que creïem que necessitaven els ateneus i quin projecte havíem de bastir per poder-ho aconseguir.

En molt poc temps vam tenir la sort de poder identificar aquests factors: que la Federació havia d'oferir serveis als ateneus, que havíem de fomentar el treball en xarxa, i que havíem de defensar els interessos del col·lectiu. En haver identificat aquests eixos en el nostre pla d'acció va ser quan vam poder començar a desenvolupar tota la feina. I a partir d'això comences a ser visible, aleshores et comencen a tenir en compte i a partir d'aquí comences a participar en més fòrums, on trobes més gent, aquesta et condueix a més llocs, i és una roda que comença a caminar, a agafar forma i volum, i ens porta fins on hem estat ara. Si la Federació hagués quedat tancada en ella mateixa, només pensant que el que feia ho feia molt bé, que qui potser no ho entenia era la resta del món, no hauríem avançat com ho hem fet. Sempre ens hem qüestionat el que estàvem fent i sempre hem intentat identificar en què podíem ajudar.

Des de fora, espiem la conversa dels dos presidents de la FAC

Fet el relleu amb aquesta feina a les espatlles, com encares els pròxims quatre anys, Pep?

Pep Morella: Ho encarem amb molta força i il·lusió. Som conscients que pugem a un tren que està en marxa i és d'alta velocitat, i que no té els problemes dels de rodalies, amb les vies, la catenària, etcètera, i hem d'agafar el ritme molt ràpid. En aquest sentit ja ens hem començat a reunir i a crear comissions de treball, i amb això estem, com que no para aquest nivell d'acceleració que portava la Federació. Perquè creiem que aquesta és una de les claus de l'èxit: saber visualitzar les necessitats, saber estar al dia, saber oferir els serveis que els ateneus volen i, sobretot, escoltar. Per això ens hem posat a treballar.

Hi ha alguna cosa que us hagi quedat pendent de fer a l'anterior junta, Salvador?

SC: Home, jo vaig dir al principi que volia veure tots els ateneus. Evidentment, això no ha estat possible. Al final, el que t'emportes cap a casa és el record de la gent que has conegut i el que sap greu és no haver tingut més temps per haver pogut descobrir més coses: per poder trepitjar més territori, poder ajudar més entitats, que, si les haguessis pogut visitar i t'haguessin

explicat els problemes que tenen, potser els hauries pogut donar una pista o una solució que els ajudés.

Tots fem un esforç immens, i la nova junta ja continua fent-ho, sacrificar el temps de les nostres vides per poder ajudar. Al final has d'intentar construir un dia a dia en què puguis combinar la feina, la família, i el temps que et queda per a la Federació. Malgrat tot, crec que hem visitat força territori, i hem conegut força ateneus. Nosaltres, com a junta, hem intentat que les noves persones que ens agafen el relleu ja coneguessin la Federació des de dins uns mesos abans de posar-s'hi, convidant-los a algunes reunions per conèixer el dia a dia de com funciona la Federació. I això crec que ha facilitat el relleu, no han entrat ni de zero ni sense conèixer la FAC. De fet ja són gent molt activa i veus que estan pendents de la seva entitat i del moviment en general, observant, aprenent i compartint. Aquest és un tren, com deia el Pep, on hem de pujar tots i hem d'intentar que ningú no en baixi a cap parada, sigui gran, petit o mitjà.

PM: Nosaltres hem vist, perquè la junta d'en Salvador ens ho ha transmès, que no havien pogut visitar tots els ateneus, ni arribar a tot arreu. Així que ja sabem

Com pertoca al segle XXI, tots dos presidents fan el traspàs -també simbòlic- amb una tauleta

«Cal trepitjar territori i començar a parlar i a escoltar el que ens diuen les entitats per poder marcar les línies d'actuació pensant en la globalitat del col·lectiu»

per on començar, fent-ho també perquè hi creiem. Per poder oferir i per poder parlar d'aquest col·lectiu l'hem de conèixer bé, perquè, a més, cada territori és completament diferent. Dins d'un mateix territori, qui està a baix a mar o qui està a muntanya té unes necessitats completament diferents. Cal trepitjar territori i començar a parlar i a escoltar el que ens diuen les entitats per poder marcar les línies d'actuació després, sempre pensant en la globalitat del col·lectiu. Ara som conscients que hem canviat l'americana i que ara estem defensant el col·lectiu ateneístic de Catalunya, no la nostra entitat o persona.

El Premi Nacional de Cultura és un guardó a la tasca que s'ha estat duent a terme durant aquests anys. Aquests reconeixements ajuden a títar endavant?

SC: Sí, sobretot quan mires enrere, fa deu anys vam haver d'editar un llibre per explicar què eren els ateneus. Però ja no el de la història dels ateneus, abans d'això ens va tocar fer-ne un, el 'llibre visual', que amb imatges explicàvem que els ateneus no eren una cosa en fase terminal, que estàvem desapareixent, que no teníem cap sentit... aquesta era la visió que hi havia de l'ateneisme fa una dècada.

Que en deu anys hàgim aconseguit no només donar visibilitat, sinó ser reconeguts com un dels eixos principals de construcció nacional del país, és molt important. Hem aconseguit situar els ateneus al centre de la visualització de les principals entitats que fan activitat al nostre país, i això era impensable fa només 10 anys. Així que recollim aquest premi perquè precisament hem aconseguit això, donar visibilitat al moviment, si no, ningú no hagués pensat en nosaltres.

PM: Això, i posar la Federació en el segle XXI, sense oblidar-nos del pòsit de la història que tenen, com per exemple aquí on som ara, el Casino l'Aliança del Poblenou, amb més de 150 anys. La mitjana dels ateneus està en el centenari. Doncs sense oblidar la història que és el patrimoni, actualitzar-la i encarar-la al segle XXI, que és el que ha fet la junta que ara ha sortit, posar la Federació al dia i enfocada cap aquí. I el reconeixement ho premia. La feina s'ha fet.

Del tema de les relacions institucionals i del finançament dels ateneus (per conservar el patrimoni, per exemple) també se'n parlarà a la nova junta. Aquest és un dels grans reptes del futur, oi?

PM: Naturalment, estem en èpoques complexes i complicades econòmicament i de país, però naturalment tenim temps encara per anar prenent posició, però sobretot per anar aprenent molt i veure com estem. I en aquest sentit, el nivell de relació institucional s'ha de seguir mantenint.

SC: L'altre dia en parlàvem al sopar, que el principal repte que té ara la Federació és poder ajudar aquells ateneus que no es deixen ajudar. I això ja puc dir-ho com a expresident, hi ha un seguit d'entitats el futur de les quals depèn que facin canvis importants dins dels equips de direcció de les seves entitats, perquè al final les entitats no són les pedres, ni els teatres, les butaques... són les persones que donen vida a aquella entitat. I en moltes d'aquestes, la principal dificultat és que els seus dirigents no veuen que la millor manera d'ajudar aquella entitat és deixant pas i fer un canvi generacional. Quan això es produeix, aquella entitat es regenera i va com un coet. El problema és que a les persones ens costa molt veure quin és el moment en el qual hem de cedir el pas cap a una nova generació.

És important, doncs, que un dirigent de la Federació tingui una visió global del món ateneístic, oi?

PM: Més que important és imprescindible.

SC: Una de les millors coses que ha fet la Federació és limitar el període de mandat del seu president. Hauria de ser gairebé obligatori, que hi hagués un temps màxim de permanència com a dirigent de l'entitat. Vuit anys és un període ideal per dirigir un ateneu. Passat aquest període, la gent ha de deixar la presidència d'un ateneu i fer el relleu a una altra persona. Si tu no marxes, és difícil que et facin fora si l'entitat està funcionant. Però tu necessites marxar perquè aquesta faci internament un salt i pugui avançar. El Pep aportarà coses que per mi són inimaginables i impensables, i sortiran del seu talent i la seva visió i de la seva perspectiva al voltant de l'ateneisme.

PM: El fet de marxar i del relleu no vol dir deixar de treballar. Pots deixar la responsabilitat, en aquest cas de president, però pots seguir treballant per la Federació en altres àrees i d'altres maneres. Al final són càrrecs honorífics, i, si vols treballar, pots fer-ho igualment, amb càrrec o sense càrrec.

«Vuit anys és un període ideal per dirigir un ateneu. Passat aquest període, la gent ha de deixar la presidència d'un ateneu i fer el relleu a una altra persona»

SC: I quan tu saps que hi seràs només vuit anys, això et permet de fer una temporització de la teva acció. Ja saps que marxaràs en vuit anys i has d'aprendre en quin moment pots desenvolupar el projecte. Tot es fa en positiu i tot és bo, si es fa ben fet, és ideal per aquella entitat, o la Federació en el nostre cas. D'altra banda, nosaltres vam començar a aprendre al final del nostre mandat que era important quantificar, donar visibilitat al volum que no som conscients que aglutinem dins les nostres entitats. Això ho hem descobert amb la XTAC, en el fet de dimensionar-la, vam dir-nos «ostres!». Quan vam sumar i vam veure les xifres, hi ha trenta i pocs teatres que estan en l'àmbit local i pensen que fan una acció molt focalitzada en el seu públic, i quan sumes la tasca de tots, et surt la xarxa més gran de tot Catalunya. Des dels ateneus podem construir discurs i projectes perquè, quan sumarem, potser veurem que tenim 6.000 professors, i 15.000 o 20.000 alumnes que estan aprenent en ateneus. Un dia parlava amb el degà de la Facultat de Filosofia de la UB i em deia que som més grans que una petita universitat catalana, i d'això no en som conscients.

PM: Ens ho hem de creure i hem d'augmentar l'autoestima.

Ara anem a jugar a les peticions creuades. Presidents, quina demanda li faríeu al vostre antecessor o successor?

SC: És difícil, però jo al Pep li demanaria que mantingui aquesta visió de conjunt de la Federació, que som una realitat que engloba moltes necessitats, i que hem de treballar per totes les necessitats i totes les realitats. Si la FAC manté això, sempre estarà connectada a totes les demandes de les entitats i serà útil per a tota la societat.

PM: Jo seré més breu, al Salvador li demanaria poder seguir comptant amb el suport de la junta sortint, perquè teniu un pòsit i un bagatge que no ens podem permetre diluir. Ha de seguir sumant a la Federació. No marxeu gaire lluny, estiguen a prop perquè haurem de tibar, ja que el moviment ateneístic és sumar esforços. Si en lloc dels deu que som, sumem més gent, la FAC sortirà guanyant.

Pep Morella entoma el repte de dirigir una Federació que es troba en un moment dolç, però encara molts reptes com ara seguir reforçant el treball en xarxa.

Pep Morella, nou president de la FAC

«Les Delegacions Territorials han de ser la Federació de KM0, de proximitat»

Pep Morella, de la Societat Coral Obrera la Glòria Sentmenatenca, de Sentmenat ha estat escollit en la darrera Assemblea General Ordinària nou president de la Federació d'Ateneus de Catalunya. Morella va néixer el 1963 a Barcelona, i fa vida a Sentmenat, però viatja molt per Catalunya, la qual cosa li dóna la oportunitat de visitar moltes entitats. Des de la Revista Ateneus vam tenir una estona per parlar amb ella abans de la votació que el va escollir nou president, on ens va explicar els objectius de la nova junta.

«Cal potenciar les zones on no hi ha delegació territorial, buscant alguna altra mena d'organització o de treball en xarxa perquè és molt important el fet de poder treballar per proximitat»

S'acaba un cicle a la FAC després de 8 anys de presidència de Salvador Casals, de La Principal de Vilafranca, i entres amb un nou equip directiu. Per què fas aquest pas?

El faig perquè crec en la Federació i el seu projecte, crec que tots hem d'anar-hi passant, que ha de ser un compromís global de totes les entitats; hem de conèixer què és estar a la Junta. Si a més a més tens l'honor de ser-ne el president, doncs encara millor i més satisfactori. Per conèixer millor el dia a dia de la Federació, totes les entitats, en algun moment o altre, han de passar per ser membres de la Junta: per conèixer el dia a dia, però també per saber i millorar el funcionament.

Quins objectius com a nova junta entrant us plantegeu?

En tenim dos de molt clars i marcats. A banda dels objectius, resulta obvi que hem de ser continuistes respecte a la junta sortint, amb aquesta actitud de millorar modificant, canviant i ampliant els serveis que actualment ja està donant la FAC, que en són molts i molt bons. Aquest és un punt vital. Les entitats cada vegada necessitaran més de la FAC per arribar allà on no arribin amb la seva estructura de voluntariat. També volem millorar la representació territorial. L'hem de potenciar, les Delegacions Territorials han de ser la Federació de KM0, de proximitat; hem de fer-les coneixedores que són part d'aquesta Federació.

Respecte als objectius que deia, doncs, cal potenciar les zones on no hi ha delegació territorial, buscant alguna altra mena d'organització o de treball en xarxa perquè és molt important el fet de poder treballar per proximitat. És un dels camins per poder guanyar més federats. Així també anirem descobrint més entitats, i elles mateixes veuran que federar-se és una necessitat que els pot ser molt útil.

L'altre objectiu és, després de quatre anys, que crec que és el moment d'impulsar la XTAC, la xarxa més gran de teatres que hi ha a Catalunya. Ens ho hem de creure i hem d'adaptar programació, serveis i funcionament, a totes les sales que en aquest moment tenim amb personalitat pròpia i amb diferents tipologies d'aforament. Hem de ser prou hàbils per fer-ho.

El servei jurídic que s'està donant, l'assessorament en temes d'arquitectura, les subvencions, l'acompanyament del dia a dia de les entitats és un fet molt important. Nosaltres també volem posar en el mapa el patrimoni ateneístic que hi ha a Catalunya. Potenciar-lo i mirar en quin estat el tenim i aconseguir compromisos de les administracions o de les empreses privades amb esponsoritzador per poder preservar aquestes petites joies culturals, que són vestigis de la història cultural de cada població. Es tracta de poder-ho preservar, que no caigui en mans de l'Administració, ni en mans d'un grup immobiliari que hi acabi posant un supermercat o un pàrquing, ni desapareguin.

Només hi ha dos membres que repeteixen de l'anterior Junta.

Sí! I n'estem molt contents que repeteixin tots dos. Penso que podem parlar d'una renovació integral que reflecteix força el que és Catalunya, plural i amb representació a tot el territori. Voldríem, o almenys és una aspiració personal, que a les properes juntes hi hagués algú de les comarques de Girona i de Lleida. Ara hi ha una de Tarragona, i les noves tecnologies ens han d'ajudar a fer-ho possible. Per videoconferència no caldria fer totes les reunions presencials. Potser mentre no tinguem això resolt, com potenciarem les Delegacions Territorials, potser seran aquestes les que faran d'altaveu del seu territori dins la Junta.

Creus que des del món de les entitats cal potenciar el sentiment d'adhesió a la FAC?

Naturalment, però això passa per un treball de comunicació. La comunicació de la Federació cap a les entitats i de les juntes d'aquestes vers els seus associats. Hem d'aconseguir que sigui un valor afegit per als associats ser soci de la FAC. Una de les reclamacions que tenim és el famós carnet mitjançant el qual un soci d'una entitat no només ho sigui d'aquesta sinó dels 178 ateneus. El fet de pertànyer a aquest col·lectiu de 178 ateneus amb un sol carnet és d'una gran potencialitat. És enorme!

De vegades és complicat arribar directament als socis de les entitats. Hi ha missatges o convocatòries d'activitats que des de la FAC es fan extensives al gruix de la massa social de socis, però es queden a les

«Els ateneus hem d'acceptar que els joves van amb unes dinàmiques i unes velocitats diferents»

juntes directives, que els costa filtrar-ho als seus socis. Com ho podem arreglar?

Hem de treballar molt la comunicació, com deia abans. Una de les coses que volem fer i és un dels nostres objectius és que volem trepitjar territori, visitar molts ateneus i volem transmetre el 'Tots som Ateneus', perquè la gent s'ho ha de creure. Per això volem potenciar iniciatives com aquesta del carnet. Aglutinem 178 ateneus, 38 sales de teatre, desenes de milers de socis. Pertànyer a aquest col·lectiu és un

valor afegit clar. La FAC pot ser una eina per ajudar les entitats en aquest procés de comunicació, des de la FAC, i també des de les administracions o altres ens del seu territori.

En les darreres assemblees, sempre hi ha referències polítiques, fins i tot a la inauguració del Congrés, en Pep Montes, va fer referència a la FAC o al fet que el món ateneístic havia de tornar a tenir una opinió política. Com ho valoreu?

És un tema delicat perquè justament els ateneus han de ser aglutinadors de qualsevol ideologia política amb uns mínims de respecte al país, a la cultura i a les tradicions del nostre país. Coses de sentit comú com poden ser tots els canvis socials que tenim. Vivim al segle XXI i no podem obviar que hi ha diferents tendències sexuals, diferents ideologies polítiques i diferents maneres de creure en l'àmbit religiós. Sempre que respectin el nostre patrimoni cultural, la nostra llengua, les associacions... hem de donar cabuda a tothom. I això fa que sigui delicat el posicionament polític. Tanmateix, des de la mateixa FAC hi ha hagut iniciatives en aquest sentit, com ara la d'Ateneus per la Democràcia, aquesta petita o gran secció que dona cabuda als ateneus que són políticament més actius, perquè no tots ho són, i hem de respectar cadascuna de les ideologies dels nostres associats. I, per ser respectuosos, va ser un encert per part de la Junta anterior el fet de crear aquest col·lectiu d'Ateneus per la Democràcia.

L'Ateneisme està envellit?

No ho crec; sí que encara la part més visible segueix essent d'una mitjana d'edat més alta, però les noves generacions estan pujant amb força. El que passa és que elles han d'aprendre a treballar en xarxa, acceptar altres maneres de veure les coses, i els ateneus hem d'acceptar que ells van amb unes dinàmiques i unes velocitats diferents. Aquí hi haurà un període d'adaptació per les dues bandes, però estem en un procés de regeneració generacional.

Per tant, intentar aglutinar més joves és un repte.

I tant! És un repte per als ateneus i automàticament per a la Federació. Si els nostres ateneus es rejuveneixen, la Federació també.

Pep Morella atenia la Revista Ateneus just abans de la votació final on sortiria escollit

EL 16 DE SETEMBRE TENS UNA CITA A LA FILMOTECA

La FAC i la productora Nosotros Films ja tenen a punt el documental «Ateneus: llavor de llibertat». Després d'un any de treball intens, el resultat final no deixarà a ningú indiferent, i el podem veure a la Filmoteca de Catalunya el pròxim 16 de setembre a partir de les 19 hores. Convida a tothom a veure el passí de la pel·lícula i compartim junts aquest moment tan especial!

EL NOU PRESIDENT JA ES DESPLAÇA PER TOT CATALUNYA

Tan bon punt ha entomat les responsabilitats de govern, el nou president de la FAC, en Pep Morella ja volta per diversos indrets de Catalunya visitant els ateneus que hi ha, i descobrint quines són les problemàtiques que us afecten. Volem fer arribar també a totes les entitats que teniu a la vostra disposició la Federació i tot l'ampli catàleg de serveis, dels quals la vostra entitat pot treure'n profit.

UNA ALTRA ESTRENA, LA PRODUCCIÓ DE LA TEMPORADA VINENT

La Xarxa de Teatres d'Ateneus de Catalunya (XTAC), ja té a punt l'estrena de l'espectacle de la nova temporada. Precisament el seu nom serà aquest: «Una Altra Estrena». Sota aquest apel·latiu, la companyia SUS4 ha preparat un espectacle musical amb cançons conegudes per tothom i que compta amb una producció tècnica darrera molt professional que faran molt recomanable aquest espectacle.

LA FAC I LA XTAC ESTRENEN NOVA WEB

Des de fa unes setmanes ja estan operatives les noves webs de la Federació d'Ateneus i de la XTAC, un treball laboriós de mesos que no ha estat exempt de problemes que hem hagut de resoldre i que encara resolem en algun cas. Per a qualsevol dubte pel que fa a l'accés a la intranet de les entitats del web de la FAC, us heu d'adreçar a secretaria, que us els resoldrà.

6è CONGRÉS
D'ATENEUS
DE CATALUNYA
2019

La FAC celebra un congrés del segle XXI

De *Revista Ateneus* a *Revista Ateneus*, el 6è Congrés. Si bé un dels eixos centrals del passat número d'aquesta publicació que obria la cantant Chloe Phillips era la imminent inauguració del 6è Congrés d'Ateneus, en aquesta ocasió, podem fer balanç d'un congrés que no se celebrava des de feia 10 anys. Una excel·lent ocasió per actualitzar els objectius del moviment ateneista català i marcar un horitzó pels pròxims anys.

Text: Oriol Jordan
Fotografies: Toni Galitó

«Pep Montes: l'edifici és una eina al servei d'una idea. L'ateneu és una referència ciutadana de primer ordre, i no s'ha de menysprear»

UNA SESSIÓ INAUGURAL AMB UNA PONÈNCIA QUE VA CONVIDAR A UNA REFLEXIÓ DE FONDS

El 6è Congrés ha durat 4 mesos i va començar amb una sessió inaugural a l'Ateneu Barcelonès, on vam poder escoltar la ponència de l'investigador en Gestió Cultural, Pep Montes. En el seu discurs, Montes va fer un repàs dels reptes que afronta el món ateneístic, explicant la importància de l'espai físic dels ateneus i el seu patrimoni, com a referència, sobretot, quan l'activitat associativa d'una entitat pot no passar pels millors moments. Per al ponent, «l'edifici és una eina al servei d'una idea. L'ateneu és una referència ciutadana de primer ordre, i no s'ha de menysprear. Un ateneu és sempre un aparador de la seva vida associativa».

El també periodista va cridar a la reflexió plantejant una qüestió de fons com és «què pesa més, l'espai o la idea?». Montes també va demanar a les entitats més proactivitat a l'hora de liderar debats de país, una activitat de pensament que ha anat quedant relegada al llarg de les diverses dècades per la programació d'activitats. «Estic convençut que sense aquesta voluntat d'influir, els ateneus estan abocats a la irrellevància.» Per aconseguir això, va demanar obertura i treball en xarxa: «Hem de convidar el talent de l'entorn al nostre ateneu, ens cal créixer

en coneixement d'idees». En definitiva, la ponència inaugural va apel·lar a la renovació dels ateneus per no caure en una excessiva nostàlgia, i a poder tenir la veu pròpia suficient per llençar missatges propis a la comunitat, amb la participació de tothom.

UN CONGRÉS ESTRUCTURAT EN DEBATS LOCALS, TAULES RODONES I LA PLATAFORMA 'PARTICIPA'

Quatre mesos de defensa encesa del model de debat ateneístic amb quatre trobades de debats presencials en dues sessions. O sigui, 8 trobades presencials arreu del país en quatre ateneus: el Centre de Lectura de Reus a Tarragona, La Principal de Vilafranca a Barcelona, l'Orfeó Lleidatà a Lleida i el Casino Menestral Figuerenc a Girona. A banda, dues taules rodones a Barcelona, i la cloenda, on es van aprovar les conclusions. En total, una participació superior a les 200 persones vingudes de múltiples entitats, i també persones de fora del món ateneístic, que es van acostar a alguna de les dues taules rodones.

ELS DEBATS LOCALS

Entre els temes que hem tractat en aquestes trobades, hem parlat d'aspectes bàsics de funcionament, com és la gestió interna dels ateneus, quina és l'aposta que fan les entitats per incidir en el seu entorn més immediat, l'actualitat dels ateneus i una visió més

general del moviment, tot recollint el guant que ens van deixar les conclusions del gran debat congressual de 2009, i com s'ha anat evolucionant i, finalment, la funció i el paper de la mateixa Federació d'Ateneus. Poder celebrar aquestes jornades de debats locals, els dissabtes al matí, han servit principalment per poder tenir un intercanvi real de la visió de cadascun dels ateneus que hi ha participat. Amb una varietat de 178 entitats federades de diversos indrets del mapa de Catalunya, això pren especial rellevància, perquè la potencialitat de les idees i les experiències que podien sorgir, i que van sorgir, era molt alta.

LES TAULES RODONES MARQUEN LA DIFERÈNCIA

L'organització del Congrés va celebrar dues taules rodones amb la col·laboració de diversos actors. D'una banda, la taula rodona sobre educació, amb la col·laboració de l'Aliança Educació 360 i el Centre de Dones Francesca Bonnemaison *La Bonne*. La taula, moderada per la vicepresidenta de la Federació, Anna Pruneda, va esdevenir una onada de participació des de les cadires del públic, on les entitats van interpel·lar els ponents sobre les diverses alternatives que es poden traçar des dels ateneus en relació a l'educació i el sistema educatiu que volem al nostre país.

L'altra taula rodona, celebrada al Col·legi de Periodistes, amb el suport d'aquesta institució, va discórrer sota el títol «Ateneus i mitjans de Comunicació». Moderada pel responsable de comunicació de la FAC, Oriol Jordan, la taula va incloure els periodistes Esther Rodríguez de TVE, Miquel Riera d'*El Punt Avui* i Carme Canet de Catalunya Ràdio. Els ateneus assistents a la casa gran del periodisme català van poder reclamar més atenció als mitjans, però també reflexionar sobre quins són els mitjans a què han de recórrer en funció de l'interès general dels actes que s'organitzen.

LA PLATAFORMA, UNA EINA DEL SEGLE XXI

Malgrat que l'era analògica ja fa anys que ha deixat pas a les noves tecnologies, que en alguns casos ja no són tan noves, en el darrer Congrés d'Ateneus el 2009 no s'havia tingut en compte com la tecnologia podia apropar el debat a tots els ateneus del país. Aquesta

vegada ho hem fet gràcies al desenvolupament de la Plataforma Decidim, que encara està activa al web participa.ateneus.cat. La plataforma és una eina virtual ideada per l'Ajuntament de Barcelona amb qui la FAC ha signat un conveni per poder facilitar els processos participatius entre persones, entitats i col·lectius, en el nostre cas, més enllà de la ciutat de Barcelona i de manera virtual, de cara a les persones que no han pogut assistir a cap debat local ni taula rodona de manera presencial.

De fet, ara mateix som a la fase postcongressual, que s'acabarà a finals d'any i que tancarà definitivament el Congrés. En aquesta fase, qualsevol persona té l'oportunitat de proposar quines accions es podrien dur a terme per aplicar aquelles conclusions que han sortit dels quatre mesos d'activitat del 6è Congrés. Ara és l'hora de plasmar totes aquelles tertúlies que es donen a les assemblees de les vostres entitats, a les juntes directives, als cafès dels ateneus... És el moment que «arreglem el món», o almenys els ateneus, escrivint i convidant a escriure els nostres socis sobre tot allò que ens inquieta i que pot ajudar a millorar el nostre ecosistema cultural, que agafem els milhomes de les tertúlies i els posem el teclat al davant. I fem-ho nosaltres també. La plataforma és l'eina, i la Federació està en disposició d'escoltar a tothom.

*«Ara podem
'arreglar el
món' dels
ateneus, gràcies
a la nostra
participació a
la Plataforma
Decidim. Entra-
hi i digues la
teva!»*

Connectem amb la cultura

A la Diputació de Barcelona promovem
l'accés universal a la cultura

Xarxa d'Espais Escènics Municipals

Cartellera d'espectacles amb la millor oferta escènica i musical.

@TeatresODA
escenari.diba.cat

Xarxa de Museus Locals

Agenda d'activitats de la Xarxa de Museus Locals de la demarcació de Barcelona.

XarxaMuseusLocals LaMiradaTactil patcdiba @patcdiba
museuslocals.diba.cat

Xarxa d'Arxius Municipals

Per una correcta gestió del patrimoni documental local dels ajuntaments.

@patcdiba
xam.diba.cat

Diputació
Barcelona

#DibaOberta

JOSEP CALLAU QUIUS, pallasso.

«Un pallasso no és algú que es pinta la cara i comença a fer tonteries, darrere hi ha un professional»

En Pep Callau (Sant Joan de Vilatorrada, 1968) és un pallasso per naturalesa. Ho ha mamat des de ben petit a La Verbena de Sant Joan de Vilatorrada. Era qüestió de temps que en sortís un excel·lent professional tot terreny del món dels clowns i de l'animació, i amb compromís. Llarga vida als pallassos que es maquillen!

Ens han dit que t'has criat a La Verbena, l'ateneu de Sant Joan de Vilatorrada, la teva població natal, oi?

Sant Joan va experimentar un canvi brutal doblant la població amb les emigracions dels cinquanta, seixanta i setantes. La Verbena era un referent on si volies fer teatre, pastorets, teatre de text, coral, esbart dansaire, festa, cinema... era el lloc. A casa, tant pares com avis estaven associats de tota la vida, i per mi entrar-hi va ser el més normal del món, no una opció, sinó una realitat i hi vaig entrar de jove.

I què hi vas fer?

Mira, a La Verbena hi faig la meua primera actuació amb els Pastorets com a ballari de l'esbart dansaire. Això em permetia participar a totes les accions que es feien a La Verbena. Era un lloc de vida social absoluta. Tot el meu bagatge de cultura tradicional popular neix allà: gegants, bastoners, esbart, teatre, pastorets...

I hi ha un moment en el que fas el pas cap al món dels clowns

Sí, arriba el dia que m'apunto al carro de l'animació del teatre de carrer i se'm fa molt senzill, perquè amb tot el que havia mamat de petit de cultura tradicional i popular era un pas natural. Em vaig començar a preparar, a formar-me, estudio, i des del minut u del 1991, em dedico plenament a l'animació del teatre de carrer.

Com van ser aquests inicis?

Començo amb una companyia que es diu Gog i Magog; de fet em va venir a buscar en Jordi Pesarrodonna amb qui som com germans i al cap de dos anys munto la meua pròpia companyia, els Pepsicolen.

I qui són els Pepsicolen?

A l'inici eren dos Peps, en Pep Callau i en Pep López, i ens diem així perquè ens vàrem colar en el mercat de l'espectacle de públic familiar, i ens va agradar aquesta cosa de «els Peps s'hi colen», que tot junt ve a simbolitzar l'antítesi de la marca Coca-Cola. El 1993 arranquem una campanya d'actuacions i d'espectacles, i d'ençà això, jo visc única i exclusivament dels bolos dels espectacles que faig contractats per qualsevol entitat, associació, escola o ajuntament de Catalunya.

La furgoneta amb la que viatges un dia et porta a Cubelles, oi?

Sí! De fa 10 anys és el meu lloc de residència. La distància amb Sant Joan o amb Barcelona mai no m'ha semblat massa gran perquè estic acostumat als viatges amb furgoneta. Allà apareix el projecte de

tornar a posar en funcionament l'ateneu l'Aliança. Ells es posen en contacte amb mi, m'ho expliquen i jo m'enamoro del projecte de recuperar un teatre petit, i ara hi estem posats.

Quina diferència hi ha entre un clown i un pallasso?

Són sinònims. En la família dels pallassos o dels clowns, hi ha el pallasso Carablanca, l'August i el Contraugust. Abans a les companyies de circ treballaven dos o tres personatges, hi havia un mestre de cerimònies, un pallasso blanc que representava el seny i la maduresa, i com a contrapunt d'aquest, el clown, l'August i el Contraugust, que són els diferents nivells de pallassos més estereotipats, cadascun anant més cap a l'histrionisme pur.

Quina és la principal lliçó que has tret d'aquests anys?

Per poc que puguis, cuida't com a persona, estigues equilibrat, sencer, fes una mica de teràpia personal per estar en el punt de l'equilibri bo, i cada cop que et maquillis i actues abans de començar obres el calaix de les emocions i guardes aquest mal dia que tens en aquest calaix i treus el professional, el nen que s'emociona, de manera neutra com una esponja i juga amb el present, l'ara i aquí. El Tortell Poltrona un dia em va dir «quan facis 50 anys, el maquillatge t'agafarà abastes dimensions, i aleshores començaràs a ser pallasso». Amb la pell curtida per l'experiència de la vida, el maquillatge entra per tot arreu.